

Ross-van Dorp

dragen, maar ik weet niet of dat ook voor de meerderheid geldt. Ik zie het probleem van de heer Dittrich volledig, maar dit is niet het eerste probleem waarover ik het zou willen hebben.

Mevrouw **Van Heteren** (PvdA): Ik heb een vraag aan de minister over de praktische uitvoerbaarheid van het leggen van een relatie tussen advies en zelfmoord of moord. U bleef daar wat vaag over. Wat voor instrumenten hebt u om zo'n relatie te leggen? U gaf al aan dat het leggen van zo'n verband erg moeilijk is, maar volgens mij is het in veel opzichten zelfs onmogelijk.

Een aanvullende vraag is wat de minister wil doen met alle websites en andere informatiebronnen die beschrijven hoe men op een medicinale manier een eind aan het leven kan maken. Hij treedt tegen dit soort websites niet op. De grijze zone is dus ingewikkelder dan wij hier aan de orde stellen.

Minister **Donner**: Daarover maak ik mij geen enkele illusie. De grijze zones zullen grijze zones blijven. Ik zal hooguit aan de kanten er iets af kunnen doen en enige oriëntatie geven. In antwoord op de vragen van de heer Rouvoet heb ik al aangegeven dat advies hulp kan zijn, maar dat het inderdaad niet gemakkelijk zal zijn om dit in een concreet geval aan te tonen en te bewijzen.

De bredere vraag wat wij doen met de andere instanties en met de discussie is eigenlijk de bredere vraag hoe wij in deze samenleving met de dood willen omgaan, met het doodgaan en daar zelf voor kiezen. Dat zijn in wezen meer culturele vragen dan strafrechtelijke vragen. Derhalve zijn de mogelijkheden van het strafrecht daar zeer beperkt en zijn de mogelijkheden van een overheid zeer beperkt. De overheid moet wel oriëntatie geven aan de discussie, maar dat is niet alleen een strafrechtelijke zaak.

Mevrouw **Griffith** (VVD): De minister spreekt nu over culturele vragen. Het is een gemiste kans als wij daar verder niets aan doen. Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de vraag van de heer Dittrich. De overheid zal haar verantwoordelijkheid moeten nemen en de discussie moeten aangaan. Als zij niets regelt, ontstaan dit soort stichtingen die dit zelf

willen gaan regelen. Wil de minister ervoor zorgen dat in elk geval een discussie op gang komt, desnoods tussen de Kamer en de minister, over die culturele vragen?

In de brochure van de stichting lees ik toch over intenties om niet alleen aan hulpverlening te doen. De stichting wil ook overgaan tot het daadwerkelijk verstrekken van de benodigde middelen. Zij begrijpt dat daartoe wetswijziging nodig is en roept mensen ook op om haar te steunen. Als het inderdaad de intentie van de stichting is om veel verder te gaan dan alleen adviseren, wat is dan de mening van de minister daarover?

Minister **Donner**: Ik lees het zo dat men wil overgaan tot het geven van die hulp, maar dat dit een wetswijziging zal vergen. Dat betekent dat men in beginsel binnen de wet wil blijven en zich zal realiseren dat het binnen de huidige wetgeving niet kan. Nu kan ik niemand het recht ontzeggen om de wetswijzigingen te bepleiten die hij wenselijk acht. In die zin is het doel om een wetswijziging na te streven niet strafbaar zolang het binnen de grenzen van de wet en binnen de grenzen van het democratische debat gebeurt. Dit onderdeel betreft de bredere vraag hoe wij deze discussie voeren. Het is duidelijk dat wij met vragen zitten. Het is ook duidelijk dat het een terrein is waarop vragen en antwoorden zich aan het ontwikkelen zijn. Tegelijkertijd zijn er al stichtingen als deze om het debat te voeren. Daarmee zie ik het niet primair als een verantwoordelijkheid van de overheid om het debat te voeren. Het zou een vrij totalitair regime worden als de overheid ook nog verantwoordelijk wordt voor het democratische debat. Ik heb wel de verantwoordelijkheid om te antwoorden op vragen van de Kamer. Die antwoorden kunnen aanleiding zijn tot een debat. In die zin is de overheid erbij betrokken. Ik acht mijzelf niet verantwoordelijk om hier ten principale een discussie te entameren hoe wij de wet zouden moeten wijzigen. Vooralnog acht ik de wet bevredigend en toereikend. Bij iedere wet zijn er echter grensgevallen. Daarmee zullen wij moeten leren leven.

Vragen van het lid Tonkens aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over **de explosieve stijging van seksueel overdraagbare aandoeningen**.

□

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Voorzitter. Nederland gold jarenlang als gidsland op het gebied van seksualiteit vanwege de openheid, de goede voorlichting en de prima beschikbaarheid van voorbehoedsmiddelen, met als gevolg weinig abortussen, tienerzwangerschappen, aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's). Daar dreigt nu verandering in te komen. Het aantal tienerzwangerschappen en abortussen neemt sterk toe, zo bleek al eerder. Dit weekend bleek dat het aantal mensen dat met het aidsvirus is besmet, dramatisch stijgt. Dat komt vooral, zo lijkt het, doordat men minder bang is voor aids: aan aids ga je niet meer dood.

Ook andere seksueel overdraagbare aandoeningen nemen sterk toe. Zo heeft een derde van de hivgeïnfecteerden ook een andere geslachtsziekte. Het aantal homoseksuele en biseksuele mannen met syfilis is het afgelopen jaar zelfs verdriedubbeld en ook andere soa's, zoals chlamydia en gonorrhoe, nemen sterk toe. In het licht van deze zorgwekkende ontwikkelingen wil ik de minister een paar vragen stellen.

Moet de voorlichting over aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen niet over een heel andere boeg? Moet het niet veel duidelijker gemaakt worden dat aids een heel nare, ernstige ziekte is, waar je de rest van je leven akelige en – dit is voor de minister niet oninteressant – heel dure medicijnen voor moet slikken? Moet het afschrikkende beleid ten aanzien van aids niet duidelijker? Graag verkrijg ik hierop de reactie van de minister. Het schijnt ook dat veilig vrijen niet meer zo sexy is. Zijn er geen nieuwe rolmodellen voor veilig vrijen nodig?

Er wordt al vijf jaar gewacht op een nieuwe, zogenoemde financieringsstructuur voor de soa-zorg. Er ligt een advies van het College voor zorgverzekeringen. Wanneer mogen wij de plannen van de minister tegemoet zien? In de grote steden zijn er wachtlijsten voor soa-poliklinieken. Amsterdam, bijvoorbeeld, moest vorig jaar 4000

Tonkens

mensen naar huis sturen die voor een test kwamen. Is de minister bereid de capaciteit daarvoor uit te breiden? Bovendien is gerichte voorlichting nodig aan groepen die nu moeilijk bereikt worden, zoals Surinamers en Antillianen. Diverse organisaties hebben daarvoor plannen klaar liggen maar het geld ontbreekt. Wat mogen wij ook op dit punt van de minister verwachten?

□

Minister **Hoogervorst**: Voorzitter. Mevrouw Tonkens heeft gelijk als zij zegt dat de toename in het vóórkomen van seksueel overdraagbare aandoeningen zorgwekkend is. Over de hele linie is er 11% bij gekomen in Nederland – op zich is dat cijfer wel verontrustend maar niet explosief – met daarbinnen een duidelijke uitschieter voor de besmetting met het hiv-virus. Dat laatste is verleden jaar toegenomen met 111%, zij het vanuit een kleine basis: 61 gevallen in 2001 en 129 gevallen in 2002.

Ik denk dat de analyse van mevrouw Tonkens juist is, als zij aangeeft dat de belangrijkste oorzaak hiervan is een verminderde angst voor besmetting met het aidsvirus door het feit dat wij nu veel betere medicijnen ter bestrijding van aidssymptomen hebben dan in de afgelopen jaren: de aidscocktails, de aidsremmers. In toenemende mate wordt aids niet meer zozeer gezien als een dodelijke bedreiging maar als een chronische ziekte, die weliswaar zeer onaangenaam is maar waar nog wel mee te leven valt.

Hoe gaan wij hiermee om? De vraag over de voorlichting vind ik erg belangrijk. Het lijkt erop dat wij de grenzen van de algemene voorlichting hebben bereikt. Bij de groep waarbij de problematiek het grootst is, de homoseksuele mannen, weet men echt wel wat veilig vrijen is en hoe dat moet. Daar weet men dat het niet goed is om risico's te nemen. Wij kunnen nu nog wel heel veel spotjes laten zien, maar die halen niets meer uit.

Mevrouw Tonkens zei zelf eigenlijk al dat wij veel meer gerichte campagnes moeten voeren en moeten proberen de risicogroepen te bereiken: allochtone mannen en vrouwen en wellicht jongere homoseksuelen. Ik meen dat wij aan die categorie aandacht moeten besteden.

Wat de curatieve zorg betreft zie ik ook wel dat er knelpunten zijn. Ik ben van plan om de infrastructuur daarvan te versterken. Verder ben ik van plan om beide issues, zowel die van de preventie en de voorlichting als die van de curatieve zorg waarvoor de infrastructuur versterkt moet worden, in één beleidsplan aan de orde te stellen en dat op prinsjesdag te presenteren.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Dit is een dermate mooi antwoord dat ik er niet veel aan toe te voegen heb. Op één aspect wil ik nog reageren. De minister zei dat de grenzen van de algemene voorlichting zijn bereikt. Ik wijs erop dat homoseksuele mannen wel op de hoogte zijn van de risico's en juist onder homoseksuele en biseksuele mannen de besmetting met aids is verdriedubbeld. Op de hoogte zijn is dus niet genoeg. Moet niet aan een andere benadering worden gedacht als kennis niet meer genoeg is? Blijkbaar is men niet voldoende doordrongen van de ernst van de risico's. Wat gaat de minister daaraan doen?

Minister **Hoogervorst**: Dat weet ik nog niet. Ik ben geen campagne-specialist. Wel weet ik dat de campagne tegen roken niet veel heeft opgeleverd. Op de pakjes sigaretten staat wat iedereen al weet, namelijk dat roken dodelijk is. Dat schijnt echter niet veel effect te hebben. Ik worstel dus met de kwestie. Ik heb er ook nog niet veel over nagedacht. Dat zullen mijn mensen ongetwijfeld wel gaan doen. We zullen het onderwerp dus nader bestuderen en de mogelijkheden in een beleidsplan vervatten.

De groei van de besmetting doet zich vooral voor bij allochtone mannen en vrouwen. Ik meen daarom dat vooral die groep meer aandacht moet krijgen en dat die aandacht ook anders gericht moet zijn. Verder moeten jongere homoseksuelen meer aandacht krijgen. Wellicht kunnen wij, zoals mevrouw Tonkens suggereert, iets veranderen aan de vorm van de campagnes. Met algemene voorlichting bereiken wij niet veel meer. Ik denk aan de olijke filmpjes die wij nu op de tv zien en waarin condooms in ringverpakkingen worden aangereikt. Ik meen dat van die filmpjes de effectiviteit tot nul is gedaald.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): U

belooft op prinsjesdag een plan van aanpak te presenteren. Wordt daarbij het financiële plaatje geleverd?

Minister **Hoogervorst**: Zonder financiële dekking zal ik de Kamer niets voorstellen.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Er zal meer geld nodig zijn en ik neem daarom aan dat u daarvoor gaat zorgen.

Minister **Hoogervorst**: Misschien moet er hier en daar wat geld bij en moet er hier en daar ook wat geld af. In ieder geval heb ik de minister van Financiën, een goede kennis van me, beloofd dat al mijn voorstellen van een financiële dekking zullen worden voorzien.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Voorlichting is ontzettend belangrijk. Die mening deel ik. Echter, met voorlichting alleen ben je er nog niet. Ik herinner aan het rapport van TNO waarin de conclusies die hier worden verwoord al zijn getrokken: de soa's nemen toe. Hierover heb ik schriftelijke vragen gesteld. In het rapport wordt geconcludeerd dat het ontbreken van een voorziening waar jongeren anonieme hulpvragen over seksualiteit kunnen worden gesteld, een van de oorzaken van de toename is. Denk in dit verband aan de Rutgerstichting die wij voorheen hiervoor kenden. Ik wil graag van de minister weten of hij naast voorlichting met voorstellen komt om anonieme hulpverlening op te zetten en om dat te doen op een manier die past bij de behoeften van de jongeren.

De minister kondigt een plan van aanpak aan. Dat plan zou eigenlijk in februari van dit jaar naar de Kamer worden gestuurd. Ik wil graag weten waarom dat niet is gelukt.

Minister **Hoogervorst**: Voorzitter. Ik zal aan mij voorganger vragen waarom in februari niet een plan is gelanceerd. Ik beloof nu dat wij dat op prinsjesdag wel zullen doen.

Ik meen dat in de sfeer van de curatieve zorg de mogelijkheid van anonieme consulten het allerbelangrijkst is. Anonieme consulten bieden wij nu al grootschalig aan. In 2002 waren er 3500 anonieme consulten mogelijk. Ik zal vooral inzetten op het versterken van die infrastructuur.

Hoogervorst

De heer **Bakker** (D66): Voorzitter. Mevrouw Tonkens sprak in haar eerste zin over het toenemende aantal tienerzwangerschappen. In het verleden waren wij op dit punt het toonbeeld van progressiviteit en van een open samenleving. Dat zet je aan het denken. Als je zwanger kunt worden, kun je ook een soa oplopen, zo heb ik mij laten vertellen. Bestaat niet het risico dat de voorlichting en informatie te zeer wordt beperkt tot specifieke risicogroepen, zoals jonge homoseksuele en allochtone groepen? Moet niet ook uitdrukkelijk worden gedacht aan de jeugd? Ik denk niet dat de televisie het algemeen belang op dit punt heeft overgenomen.

Minister **Hoogervorst**: Het is interessant dat de heer Bakker dit aansnijdt. De problematiek van de tienerzwangerschappen begeeft zich vaak in precies dezelfde sfeer als de nieuwe groei van de soa-problematiek. Wij moeten zoeken naar manieren om die verschillende aanpakken met elkaar te verbinden.

De heer **Bakker** (D66): Misschien moet u ook de minister van OCW bij dat beleidsplan betrekken met het oog op seksuele voorlichting en dergelijke in het onderwijs.

Minister **Hoogervorst**: Ik zal nagaan wat er mogelijk is en of de suggestie van de heer Bakker hierbij kan worden betrokken. Ik wil wel voortgang maken, dus niet in een interdepartementaal getouwtrek terecht komen.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Ik stel voor, te behandelen donderdag bij het begin van de vergadering de verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften (28619, nrs. 110 tot en met 116).

Ik stel voor, donderdag aan het eind van de vergadering te stemmen over:
- de Planologische Kernbeslissing Luchtvaartterreinen Maastricht en Lelystad met de daarbij voorgestelde moties (28730);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Huursubsidiewet en enkele andere wetten (introductie van een nieuwe procedure voor huurders die een

aanvraag om toekenning van huursubsidie indienen) (28777);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Meststoffenwet en van de Wet herstructurering varkenshouderij in verband met het schrappen van de tweede generieke korting en het aanbrenge van enkele praktische verbeteringen (28818).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Arib.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Vorige week vond een algemeen overleg plaats over zelfstandige behandelcentra en het rapport van de inspectie voor de gezondheidszorg over de kwaliteit van de zorg in privéklinieken. Ik wil graag het verslag van dat algemeen overleg op de plenaire agenda zetten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, te voldoen aan dit verzoek en dat verslag toe te voegen aan de agenda van donderdag a.s., aan de rij verslagen van algemene overleggen die wij dan al hebben staan.

Het woord is aan de heer Depla.

De heer **Depla** (PvdA): Voorzitter. Ik vraag naar aanleiding van het verschijnen van het boek van twee NRC-journalisten over de bouw-enquête vorige week aan de regering, in dit geval de minister van Economische Zaken, of alle relevante informatie, bijvoorbeeld schaduw-boekhoudingen van andere bedrijven, de correspondentie met de Europese Commissie eind jaren tachtig en meer correspondentie die in het boek naar voren komt, door het ministerie van Economische Zaken is overgedragen aan de enquêtecommissie en of, mocht dat onverhoopt niet het geval zijn geweest, dat tot andere conclusies had kunnen leiden van de enquête-commissie en van de regering. Ik krijg hierover graag een brief van de minister van Economische Zaken voor het eind van het reces, zodat wij meteen daarna een debat daarover kunnen houden als er onverhoopt informatie is achtergehouden.

De heer **Atsma** (CDA): Ik mag toch aannemen dat dit niet betekent dat de stemmingen van vandaag naar

aanleiding van de bouwenquête weer worden uitgesteld?

De **voorzitter**: Dat zou niet mijn voorstel zijn geweest.

De heer **Depla** (PvdA): Volgens mij heb ik dat ook niet voorgesteld.

De **voorzitter**: Ik stel de Kamer voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, in het bijzonder naar de ministers van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en van Economische Zaken.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Karimi.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben vanavond een plenair debat met de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over het verslag van de Europese top. Tijdens die top is de opvang van vluchtelingen en asielzoekers in de regio aan de orde geweest. De manier waarop de regering daarmee is omgegaan, heeft heel veel vragen bij mijn fractie opgeroepen. Wij zouden graag zien dat ook minister Verdonk bij het debat vanavond aanwezig is. Mijn fractie vindt dat de Kamer onjuist is geïnformeerd over de inzet van de regering tijdens de top. Bij de voorbereiding van de JBZ-raad...

De **voorzitter**: Nu gaat u op de inhoud in, hetgeen nu niet nodig is.

Ik zie dat vele leden hier iets over willen zeggen. Bij uitzondering maak ik een opmerking vooraf. Ik heb namelijk aarzelingen bij het verzoek van mevrouw Karimi. Een Europese top heeft agendapunten waar iedere keer andere ministers bij betrokken zijn. Dat is nu net de reden waarom standaard de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken voor zo'n debat worden uitgenodigd. Ten tweede zou ik het aan het kabinet willen overlaten om te beslissen wie voor het debat wordt afgevaardigd.

De heer **Van Dijk** (CDA): Voorzitter. Wij ondersteunen uw argumenten. Wij verheugen ons altijd in de aanwezigheid van ministers, ook in die van minister Donner en minister